

THE EUCHARIST AS A SOURCE OF GRACES FOR MARRIAGE ACCORDING TO THE APOSTOLIC EXHORTATION SACRAMENTUM CARITATIS BENEDICT XVI

Eucharystia źródłem łask dla małżeństwa według Adhortacji Apostolskiej *Sacramentum Caritatis* Benedykta XVI

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4877-2865> E-mail: witmor@st.amu.edu.pl

DOI: <https://doi.org/10.62266/PK.1898-3685.2023.32.20>

Wstęp

W obliczu wielu trudności, człowiek często zadaje sobie pytanie: „skąd brać siłę do walki? Co powinienem zrobić, aby uporać się z kłopotami?”. Pytania takie mogą rodzić się w głowach małżonków, doświadczających kryzysów. Odpowiedź daje nam Chrystus: „Przyjdźcie do Mnie wszyscy, którzy utrudzeni i obciążeni jesteście, a Ja was pokrzepię” (Mt 11,28). Nasz Pan pragnie nas wspierać w naszym życiu, dodawać potrzebnych sił. „Udział małżonków we Mszy Świętej jest odnowieniem i ponowieniem przymierza małżeńskiego. W odnowionej na ołtarzu tajemnicy miłości Chrystusa do Kościoła małżonkowie odnajdują nieustannie wzór, pomoc i nowe zobowiązania do rozwoju miłości małżeńskiej oraz do usuwania wszystkiego, co tę miłość niszczy lub osłabia”¹. Małżeństwo jest dla większości ludzi drogą, którą Bóg chce prowadzić ich do zbawienia. Wielu ludzi jednak boi się zawrzeć związek małżeński, obserwując, jak wiele z nich się rozpada. Ostatnimi czasy, jesteśmy świadkami coraz większej ilości rozwodów, które zadają bolesne rany wspólnocie Kościoła. W ich wyniku cierpi jednak nie tylko Kościół, małżonkowie, ale także i dzieci². Lekarstwem dla rodzin, poszczególnych małżonków jest Eucharystia, sakrament Bożej miłości. Benedykt XVI w Adhortacji Apostolskiej *Sacramentum Caritatis*³ opisuje między innymi związek Eucharystii z sakramentem małżeństwa, stwierdzając, że „koniecznością naszych czasów jest pogłębienie tego związku”⁴. Celem niniejszego artykułu jest ukazanie Bożego zamysłu w stosunku do małżeństwa i ukazanie, że dzięki przystępowaniu do sakramentu Eucharystii, człowiek otrzymuje potrzebne łaski do realizacji swojego powołania.

1. Małżeństwo na kartach Pisma Świętego

Pan Jezus w dyskusji z faryzeuszami odnośnie nierozzerwalności małżeństwa, odwołuje się do „początku” (zob. Mt 19,3-8; Mk 10,2-9). Początek, o którym Chrystus mówi, jest opisany na kartach Księgi Rodzaju, zanim jeszcze doszło do grzechu pierworodnego, który zaburzył harmonię wprowadzoną przez Boga, a co z tym związane – relacje międzyludzkie. Początek, jak zauważa Czesław Jakubiec, może oznaczać idealną sytuację, zgodną w pełni z Bożym zamysłem⁵. Interesują nas szczególnie dwa teksty: Rdz 1,27 oraz Rdz 2,24. Na ich podstawie można wyciągnąć wiele cennych wniosków, odnośnie Bożego zamysłu wobec małżeństwa.

Fragment Rdz 1,27 ukazuje człowieka, uwzględniając różnicę płci. Uwaga ta staje się zrozumiała w świetle następnego wersetu: „Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną»” (Rdz 1,28). Zróżnicowanie płciowe ma zapewnić pomnażanie się ludzi, by mogli oni napełnić całą ziemię. Bóg

¹ J. Szkodoń, *Zadania Kościoła wobec małżeństw zagrożonych*, „Analecta cracoviensia” 9(1977), s. 337-338.

² E. Sienkiewicz, *Ontyczny wymiar życia ludzkiego jako podstawa jedności i nierozzerwalności małżeństwa*, „Colloquia theologica ottoniana” 1(2016), s. 187.

³ Benedykt XVI, Adhortacja Apostolska o Eucharystii, źródle i szczyt życia i misji Kościoła *Sacramentum Caritatis*, [dalej: *Sacramentum Caritatis*], [w:] Benedykt XVI, *Encykliki i adhortacje Ojca Świętego Benedykta XVI*, Kraków 2019.

⁴ Por. Benedykt XVI, *Sacramentum Caritatis*, 27, s. 299.

⁵ Por. Jan Paweł II, *Mężczyzną i niewiastą stworzył ich. Odkupienie ciała a sakramentalność małżeństwa*, Watykan 1986, s. 9-10; Cz. Jakubiec, *Pradzieje biblijne. Teologia Genesis 1-11*, Poznań 1968, s. 15-16.

jednocześnie obdarza ich błogosławieństwem, które ma umożliwić im wypełnienie zadania określonego przez Stwórcę⁶.

Człowiek, jak przeczytamy w Księdze Rodzaju, został stworzony na Boży obraz (por. Rdz 1,27). Mężczyzna i kobieta są obrazem Boga, nie tylko ze względu na rozum, czy też dar wolności, ale również, ze względu na powołanie do życia we wspólnocie miłości. Pierwsi rodzice, obdarzając się nawzajem miłością, poprzez relację, jaka ich łączyła, wskazywali na miłość Boga. Jako małżeństwo, odzwierciedlali jedność i miłość, panującą w Trójcy Świętej⁷.

Żona Adama, jak czytamy w Księdze Rodzaju, przychodzi na świat w niecodziennych okolicznościach. Adam zapada w sen, a w tym czasie Bóg bierze z niego żebro i tworzy niewiastę. W hebrajskim tekście zostało użyte słowo *bānâ*. Posiada ono konotacje sakralne. Słowem tym określa się kamień węgielny świątyni, który gwarantuje jej stabilność. Autor biblijny opisując stworzenie człowieka, czyni analogię do budowy Bożej świątyni, a tą przecież jest ochrzczony człowiek w myśli świętego Pawła⁸.

Jednym z celów małżeństwa jest zrodzenie, a także wychowanie potomstwa. Bóg w swoim planie stworzenia przewidział i chciał małżeństwa. Jest ono czymś z natury dobrym, wraz ze wszystkim tym, co się na nie składa. W planie rozpowszechniania się życia na ziemi, Bóg używa ludzi, jako swoich pomocników. Nie chodzi tutaj tylko i wyłącznie o pomnożenie ilości ludzi żyjących na ziemi, ale również o to, by jak największa ich ilość mogła oddawać Stwórcy cześć, wielbić Go, a w konsekwencji znaleźć się na wieki w Jego Królestwie⁹.

Drugi opis stworzenia wskazuje również, iż „mężczyzna opuszcza ojca swego i matkę swoją i łączy się ze swoją żoną tak ściśle, że stają się jednym ciałem”. W wyrażeniu tym chodzi o podkreślenie jedności osób, nie tylko w aspekcie fizycznym. Obejmuje ono całokształt ludzkiej egzystencji, ukazuje jaka więź powinna zadzierzgnąć się pomiędzy mężczyzną a kobietą w ich nowej rodzinie, którą tworzą. Wypowiedź ta potępia poligamię, a także wszelką praktykę rozwodów, tak popularną w dzisiejszych czasach. Do powyższego cytatu odwołuje Pan Jezus, nauczając o nierozzerwalności małżeństwa (Mt 19,3-10)¹⁰.

Faryzeusze przystępują do Chrystusa, aby wystawić Go na próbę, zakwestionować Jego naukę, ośmieszyć Go. Próbują tego dokonać pytając o małżeństwo i możliwość oddalenia żony. Chrystus odpowiadając, odwołuje się do początku, proponuje spojrzenie nie antropocentryczne, lecz teocentryczne. Bóg od początku zamierzył jedność pomiędzy mężem i żoną. Rozwody sprzeciwiają się Bożemu zamysłowi w stosunku do małżeństwa, ponieważ uderzają w Jego zamysł odnośnie małżeństwa. Nawet odniesienie się do zezwolenia, które udzielił Mojżesz odnośnie rozwodów, nie stanowi dostatecznego argumentu, by dopuścić rozwody. Mojżesz udzielił zezwolenia tylko ze względu na zatwardziałość serc ludzi, która była wielokrotnie ganiona przez późniejszych proroków¹¹.

Również święty Paweł odwołuje się do fragmentu z Księgi Rodzaju (Rdz 2,24), opisując miłość Chrystusa do Kościoła. Zostaje ona przedstawiona w kontekście miłości małżeńskiej. Małżonkowie dzięki wzajemnej miłości, przyczyniają się do wzajemnego wzrostu, troszczą się o siebie jako o swoje najwyższe dobro, w końcu owocem ich wzajemnej miłości jest nowe życie – dziecko. Kochając, przekazując życie, poświęcając się jedno dla drugiego, małżonkowie ukazują tajemnicę miłości Bożej. Stwórca wielokrotnie na kartach Pisma Świętego występuje w roli Oblubieńca, Małżonka (Iz 50; Ez 16; Oz 1-3)¹².

⁶ Por. R. Clifford, *Księga Rodzaju*, [w:] R. Brown, J. Fitzmyer, R. Murphy, *Katolicki komentarz biblijny*, tł. zbiorowe, Warszawa 2021, s. 16; J. Lemański, *Księga Rodzaju rozdziały 1-11. Wstęp. Przekład z oryginału. Komentarz*, t. 1, cz. 1, Częstochowa 2005, s. 168-170; Cz. Jakubiec, dz. cyt., s. 25-26.

⁷ Por. Jan Paweł II, List Apostolski *Mulieris dignitatem*, Wrocław 2004, 7, s. 23-27 [dalej: *Mulieris dignitatem*].

⁸ Por. E. Sienkiewicz, art. cyt., s. 192-194.

⁹ Por. Pius XI, *Encyklika Casti Connubi. O małżeństwie chrześcijańskim*, Warszawa 2001, s. 9-10; M. Czajkowski, *Biblia dziś odczytana*, Warszawa 1988, s. 29.

¹⁰ Por. A. Piwowar, *Antropologia*, [w:] *Teologia Starego Testamentu. Tom I. Teologia Pięcioksięgu*, red. M. Rosik, Wrocław 2011, s. 47-56.

¹¹ Por. A. Paciorek, *Ewangelia według świętego Mateusza rozdziały 14-28. Wstęp. Przekład z oryginału. Komentarz*, t. 1, cz. II, s. 247-253.

¹² Por. F. Manzi, *Listy świętego Pawła. Wprowadzenie*, tł. P. Gryziec, Kraków 2021, s. 567-569.

List do Efezjan ukazuje miłość małżeńską w tym celu, by wyeksponować bezwarunkową miłość Chrystusa do Kościoła. Miłość ta nie lęka się oddać własnego życia za drugą osobę, nie stroni przed poświęceniem i trudem, byleby tylko drugiej stronie przynieść pożytek. Małżeństwo przeżywane po katolicku zdolne jest objawić światu miłość Chrystusa do ludzi. Prowadzi także męża i żonę do zbawienia. Dziecko, które przychodzi na świat może wzrastać z przekonaniem o miłości Boga do człowieka, który kocha przynajmniej w takim stopniu, w jakim kochają się rodzice¹³.

Niestety, tak rozumiane małżeństwo dziś spotyka się z niezrozumieniem, licznymi atakami. Coraz częściej podnoszone są głosy o niemożliwości wytrwania w jedności aż do śmierci, w wypadku rozwodu całkowicie zapomina się o działaniu Bożej łaski, która będzie wspomagała małżonka trwającego w wierności. Katolicy muszą się zmagać z licznymi trudnościami wynikającymi nie tylko z ich własnej słabości, ale również z presji, jaką wywiera na nich świat. Dzisiejsze czasy nie ułatwiają wytrwania w miłości małżeńskiej¹⁴. Paweł VI zauważył: „miłość małżeńska najlepiej objawia nam swą prawdziwą naturę i godność dopiero wtedy, gdy rozważymy, że początek swój czerpie ona – jakby z najwyższego źródła – z Boga, który jest Miłością i Ojcem”¹⁵. Konieczna jest łączność z Bogiem, aby małżeństwo nie tylko mogło się ostać, ale również jaśnieć pełnią swojego blasku.

2. Łaski płynące z Eucharystii

Ojciec święty Pius XII w encyklice *Mediator Dei* stwierdza: „Chrystus na Kalwarii założył oczyszczającą i zbawienną sadzawkę, którą napełnił swoją krwią przelaną: ludzie o ile się nie zanurzą w jej falach i nie obmyją w niej swoich zmas grzechowych, nie będą mogli nigdy dostąpić ani oczyszczenia, ani zbawienia. Aby więc Krew Baranka mogła wybielić poszczególnych grzeszników, trzeba wspólnego wysiłku wiernych. Aczkolwiek bowiem mówiąc ogólnie Chrystus pojednał z Ojcem cały rodzaj ludzki przez swą śmierć krzyżową, jednakowoż chciał, aby do Jego krzyża wszyscy się zbliżali doprowadzeni przez Sakramenty, a zwłaszcza przez Ofiarę Eucharystii, aby uzyskać zbawienne owoce przezeń na krzyżu zrodzone”¹⁶.

Eucharystia jest darem, w którym Bóg objawia swą nieskończoną miłość ku człowiekowi, udzielając mu jednocześnie swojego życia. Boże życie polega na doskonałej wspólnotcie miłości, pomiędzy trzema Osobami Bożymi. Osiągnięcie takiej miłości przez człowieka o własnych siłach jest niemożliwe, dlatego też Bóg wychodzi mu naprzeciw w sakramencie Eucharystii¹⁷.

Rodzina w Bożym zamyśle ma stanowić „głęboką wspólnotę życia i miłości”¹⁸. Jej zadania ukonstytuowane są przez miłość - rodzina ma jej strzec, objawiać i przekazywać¹⁹. Trzeba zaznaczyć, że w żadnym razie nie chodzi tu o miłość do jakiej zdolny jest człowiek, czyli o miłość przyrodzoną, lecz o miłość nadprzyrodzoną, jaka występuje pomiędzy poszczególnymi Osobami Trójcy. Stąd też konieczność zacerpnięcia jej u samego Źródła.

Zgodnie z orzeczeniem Soboru Florenckiego: „skutkiem tego sakramentu, który dokonuje się w duszy godnie przyjmującego, jest zjednoczenie człowieka z Chrystusem. A ponieważ przez łaskę człowiek zostaje włączony w Chrystusa i jednoczy się z Jego członkami, stąd wynika, że przez ten sakrament u godnie przyjmujących wzrasta łaska. Wszystkie skutki, jakie materialny pokarm i napój wywołują w życiu cielesnym: odżywianie, wzrost, odnowę i przyjemność – ten sakrament dokonuje

¹³ Por. tamże, s. 571-572.

¹⁴ Na temat ataków na instytucję małżeństwa w historii i obecnie zob.: A. Drożdż, *Dzisiejsze ataki na małżeństwo i rodzinę*, „Śląskie Studia Teologiczno-Historyczne” 1(2016), s. 113-133;

¹⁵ Paweł VI, *Encyklika Humanae Vitae. O Zasadach moralnych w dziedzinie przekazywania życia ludzkiego*, 8, Wrocław 1990, s. 9.

¹⁶ Pius XII, *Encyklika Mediator Dei*, Warszawa 1996, 27, s. 42-43.

¹⁷ Por. Benedykt XVI, *Sacramentum Caritatis*, 8, s. 276.

¹⁸ Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym*, 48, [w:] Sobór Watykański II. Konstytucje. Dekrety. Deklaracje, Poznań 2008, s. 898.

¹⁹ Por. Jan Paweł II, *Adhortacja Apostolska Familiaris consortio*, Wrocław 1993, 17, s. 31 [dalej: *Familiaris consortio*].

w odniesieniu do życia duchowego. W tym sakramencie (...), odnawiamy wdzięczną pamięć naszego Zbawiciela, odrywamy się od zła, umacniamy w dobru i doznajemy wzrostu w cnotach i łaskach”²⁰.

Wraz ze wzrostem jedności z Chrystusem, wzrasta jedność wiernych między sobą. Święty Paweł Apostoł w Pierwszym Liście do Koryntian napisał: „Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno Ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba” (1 Kor 10,17). Określenie, którego używa Apostoł Narodów, wskazuje na łączność wszystkich wierzących biorących udział w Eucharystii. Dzięki przyjmowaniu jednego Chleba, między wierzącymi umacnia się rzeczywista, nie symboliczna jedność²¹.

Uczestnictwo w Ofierze eucharystycznej umacnia naszą więź z Panem, coraz bardziej wszczepia w Niego. Jednocząc się z Nim, coraz bardziej otwieramy się na drugiego człowieka, na jego potrzeby, problemy. Uczymy się je dostrzegać i przychodzić drugiemu z pomocą. Eucharystia nie tylko łączy nas z Chrystusem, ale powoduje także, iż komuniamy pomiędzy braćmi i siostrami w wierze staje się coraz głębsza. Oczywiście jest zatem, że uczestnictwo w Eucharystii powoduje zacieśnianie więzów pomiędzy małżonkami²².

Święty Paweł, mówiąc o Eucharystii, stwierdza „jeden jest chleb” (1 Kor 10,17). Eucharystia to pokarm dany duszy i wywołuje podobne skutki, jak pokarm cielesny. Spożywając pożywienie, stajemy się silniejsi, uzyskujemy potrzebną energię, przemieniamy go w siebie. To, co mocniejsze przemienia w siebie to, co jest słabsze. W wypadku Komunii Świętej mocniejszą Osobą jest oczywiście Jezus Chrystus i to On przemienia nas w Siebie. Dzięki częstemu i godnemu przyjmowaniu Komunii Świętej zaczynamy myśleć jak Chrystus, pojawiają się w nas te same dążenia i pragnienia, wzrasta w nas miłość²³.

Święty Paweł zauważa: „żyjąc prawdziwie w miłości sprawy, by wszystko rosło ku Temu, który jest Głową - ku Chrystusowi. Z Niego całe Ciało - zespalane i utrzymywane w łączności dzięki całej więzi umacniającej każdy z członków stosownie do jego miary - przyczynia sobie wzrostu dla budowania siebie w miłości”. Przyjmowanie Komunii Świętej powoduje nie tylko umocnienie jedności pomiędzy poszczególnymi członkami Ciała Chrystusowego, ale również wzrost Mistycznego Ciała. Im owocniej będziemy przystępować do Komunii Świętej, im żarliwiej będziemy ją przyjmować, tym bardziej będzie doskonałe nasze życie duchowe, które, jak zauważa święty Paweł, ściśle związane jest z miłością (zob. 1 Kor 13)²⁴. Każdy katolik powinien na wzór pierwszych chrześcijan, znajdować moc do doskonałego życia w Eucharystii²⁵.

Eucharystia jest dla nas również szkołą, w której uczymy się realizować przykazanie dane nam przez Pana w czasie Ostatniej Wieczerzy: „Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali tak, jak Ja was umiłowalem” (J 13,34). Miłość Pana Jezusa polegała na oddaniu swojego życia za przyjaciół swoich (por. J 15,13). Przyjmując Komunię Świętą powinniśmy naśladować naszego Mistrza, w dawaniu siebie innym, oddawaniu swojego życia. Sakrament ten daje nam siłę do tego, by oddać wszystkie swoje siły, czas, zdolności, zdrowie a nawet życie bliźniemu²⁶.

3. Msza Święta fundamentem rodziny chrześcijańskiej

Eucharystia jako sakrament miłości, wiąże się ściśle z małżeństwem. Podkreślał to wielokrotnie święty Jan Paweł II i zwywał, by związek ten został jak najbardziej pogłębiony²⁷. Benedykt XVI w

²⁰ *Bulla unii z Ormianami (Exultate Deo)*, 16d, [w:] *Dokumenty Soborów Powszechnych*, red. A. Baron, H. Pietras, t. 3., Kraków 2004, s. 518-519.

²¹ Por. G. Montague, *Pierwszy List do Koryntian. Katolicki komentarz do Pisma Świętego*, tł. E. Litak, Poznań 2021, s. 201.

²² Por. Jan Paweł II, *Encyklika Ecclesia de Eucharistia*, Kraków 2003, 24, s. 35-36.

²³ Por. M. Sieniatycki, *Zarys dogmatyki katolickiej. O sakramentach i rzeczach ostatecznych*, t. IV, Kraków 1931, s. 226.

²⁴ Odnośnie przygotowania się do jak najowocniejszego przyjmowania Komunii Świętej zob. W. Morozowicz, *Wpływ Eucharystii na życie katolika na podstawie „Trzech okresów życia wewnętrznego” Reginalda Garrigou-Lagrange’a*, [w:] *Obecność „sacrum” i „profanum” w liturgii Kościoła - korzyści i zagrożenia*, red. D. Kwiatkowski, *Colloquia Disputationes*, t. 53, Poznań 2020, s. 235-245.

²⁵ Por. R. Garrigou-Lagrange, *Trzy okresy życia wewnętrznego*, tłum. T. Landy, Niepokalanów 1998, s. 622-623.

²⁶ Por. tamże, s. 624-625.

²⁷ Zob. Jan Paweł II, *Familiaris consortio*, 57, s. 102-103; *Mulieris dignitatem*, 26, s. 103-105.

Adhortacji Apostolskiej *Sacramentum caritatis* rozwijając myśli podane przez swojego poprzednika, ukazuje wzajemne powiązania obu sakramentów.

W pierwszym rzędzie wskazuje na fakt, iż nie można oddzielać małżeństwa od Eucharystii, ponieważ przyczynia się ona do umocnienia jedności i nierozzerwalności pomiędzy mężem i żoną. Odwołując się do Listu świętego Pawła do Efezjan, ukazuje wzajemne powiązania węzła małżeńskiego z relacją Chrystusa do Jego Kościoła. Poprzez wyrażenie zgody małżeńskiej mężczyzna i kobieta zawiązują wspólnotę życia i miłości. W teologii świętego Pawła miłość łącząca małżonków ukazuje miłość Pana Jezusa do Jego Oblubienicy, którą jest wspólnota Kościoła. Punktem kulminacyjnym tej miłości jest tajemnica Krzyża, która przecież jest uobecniata w czasie Najświętszej Ofiary²⁸.

Święty Tomasz w „Sumie Teologicznej” zauważa, iż w człowieku powodem naszej miłości powinno być jego bycie w Bogu, powinniśmy kochać w drugim to, co z Boga w nim jest. Aby zatem jedność między małżonkami była jak najściślejsza, aby małżeństwo było udane, zarówno mąż, jak i żona powinni jak najbardziej upodabniać się do Chrystusa, nabywać Jego cnoty. Łaski do tego potrzebne płyną z Ofiary Mszy Świętej, to ona jest źródłem, z którego należy czerpać²⁹.

Więź łącząca Chrystusa z Kościołem jest nierozzerwalna, oparta na wierności i wyłączności. Jej sakramentalnym wyrazem jest Eucharystia, która wyraża bezwarunkową i nieodwracalną miłość Boga do człowieka. W obliczu plagi rozwodów i licznych ataków na instytucję małżeństwa, które mają za cel uderzyć w tę uświęconą przez Boga instytucję, koniecznym staje się czerpanie z ołtarza łask potrzebnych do wierności danym przyrzeczeniom. Godnie przyjmowana Komunia Święta przyczynia się do rozwoju miłości. Jest równocześnie wezwaniem do okazywania jej bliźniemu. Chrystus, gromadząc wiernych na wspólnej uczcie ofiarnej, czyni ich wspólnotą miłości, wzywa do strzeżenia jedności i jej pogłębiania. Osoby czerpiące ze wspólnego stołu jeden Chleb, powinni sobie uprzytomnić, że łączy ich miłość Chrystusa. Świadomość ta powinna się przerodzić w konkretne czyny, które zaowocują wzrostem jedności. Zachęty do konkretnej przemiany swojego życia odnajdujemy na kartach Pisma Świętego, chociażby w Liście świętego Jakuba: „Jeżeli bowiem ktoś przysłuchuje się tylko słowu, a nie wypełnia go, podobny jest do człowieka oglądającego w lustrze swe naturalne odbicie. Bo przyjrzał się sobie, odszedł i zaraz zapomniał, jakim był. Kto zaś pilnie rozważa doskonałe Prawo, Prawo wolności, i wytrwa w nim, ten nie jest słuchaczem skłonny do zapomnienia, ale wykonawcą dzieła; wypełniając je, otrzyma błogosławieństwo” (Jk 1,23-25)³⁰.

Rodzina stanowi podstawową komórkę życia Kościoła, słusznie nazywana jest Kościołem domowym, to w niej przychodzą na świat i wychowywane są dzieci. Z uwagi na ich wychowanie, aby mogło ono odbywać się w jak najlepszych warunkach, niezwykle ważne jest zachowanie jedności i nierozzerwalności małżeństw. Korzeni każdego rozwodu należy doszukiwać się w grzechu. Odnośnie skutków jakie powoduje w nas Komunia Święta, czytamy w Katechizmie Kościoła Katolickiego, że pogłębia ona nasze zjednoczenie z Chrystusem, oddala nas od grzechów, umacnia miłość, zachowuje nas od przyszłych grzechów. Niezwykle ważne w świetle powyższych słów jest to, aby małżonkowie wspólnie przyjmowali Ciało Chrystusa i aby Ono umacniało ich jedność i miłość³¹.

Zakończenie

Wobec wielu wyzwania, które stoją przed dziś przed rodzinami, a także licznych ataków na nie, konieczne staje się korzystanie z pomocy na drodze do nieba, które dał nam Pan Jezus. Wśród nich pierwsze miejsce zajmuje Eucharystia, to ona wzmacnia człowieka, utwierdza go w dobru, chroni od zła. Dzięki niej możliwe staje się wytrwanie w jednym i nierozzerwalnym związku aż do śmierci. To dzięki Eucharystii jesteśmy zdolni do takiej miłości, jaką okazał nam Pan Jezus. Eucharystia umacnia naszą więź z Bogiem, obficie udziela Jego wewnętrznego życia: „Ciało moje jest prawdziwym

²⁸ Por. Benedykt XVI, *Sacramentum Caritatis*, 27, s. 299-300.

²⁹ Por. Tomasz z Akwinu, *Summa Theologica*, II-II, q. 25, a. 1, ad. 1, Taurini 1922.

³⁰ Por. Benedykt XVI, *Sacramentum caritatis*, 28-29, s. 300-302; S. Olejnik, *Podstawowe ukierunkowanie życia chrześcijańskiego*, Warszawa 1989, s. 49-50.

³¹ Por. Benedykt XVI, *Sacramentum caritatis*, 27-29, s. 299-303; *Katechizm Kościoła Katolickiego*, 1391-1397, Poznań 2002, s. 341-343.

pokarmem, a Krew moja jest prawdziwym napojem. Kto spożywa moje Ciało i Krew moją pije, trwa we Mnie, a Ja w nim. Jak Mnie posłał żyjący Ojciec, a Ja żyję przez Ojca, tak i ten, kto Mnie spożywa, będzie żył przeze Mnie»” (J 6, 55-57).

Streszczenie:

W pierwszej części artykułu ukazany został zamysł Boga odnośnie małżeństwa. Poddane zostały analizie teksty biblijne opisujące stworzenie człowieka, a także piąty rozdział z Listu świętego Pawła do Efezjan. Następnie przedstawione zostały skutki, jakie wywiera na człowieka Eucharystia i przyjmowanie Komunii Świętej. W ostatniej części, nawiązując do adhortacji Ojca Świętego Benedykta XVI *Sacramentum Caritatis*, ukazany został związek sakramentu Eucharystii z małżeństwem. Eucharystia jest sakramentem, który umacnia jedność i nierozzerwalność pomiędzy mężem a żoną, stanowi ona również źródło łask potrzebnych do życia w miłości.

Słowa kluczowe: Eucharystia, Benedykt XVI, Małżeństwo, Komunia Święta

Summary:

The Eucharist as a source of graces for marriage according to the Apostolic Exhortation Sacramentum Caritatis Benedict XVI

The first part of the article presents God's plan for marriage. The biblical texts describing the creation of man were analyzed, as well as the fifth chapter of the Letter of Saint Paul to the Ephesians. Then, the effects of the Eucharist and the reception of Holy Communion are presented. In the last part, referring to the exhortation of the Holy Father Benedict XVI *Sacramentum Caritatis*, the relationship between the Eucharist and marriage is shown. The Eucharist is a sacrament that strengthens the unity and indissolubility between husband and wife, it is also a source of the graces needed to live in love.

Keywords: Eucharist, Benedict XVI, Marriage, Holy Communion

Bibliografia:

Benedykt XVI, Adhortacja Apostolska o Eucharystii, źródle i szczyt życia i misji Kościoła *Sacramentum Caritatis*, Kraków 2019.

Bulla unii z Ormianami *Exultate Deo*, [w:] *Dokumenty Soborów Powszechnych*, red. A. Baron, H. Pietras, t. 3, Kraków 2004.

Clifford R., *Księga Rodzaju*, [w:] R. Brown, J. Fitzmyer, R. Murphy, *Katolicki komentarz biblijny*, tł. zbiorowe, Warszawa 2021

Czajkowski M., *Biblia dziś odczytana*, Warszawa 1988.

Drożdż A., *Dzisiejsze ataki na małżeństwo i rodzinę*, „Śląskie Studia Teologiczno-Historyczne” 1(2016), s. 113-133.

Garrigou-Lagrange R., *Trzy okresy życia wewnętrznego*, tłum. T. Landy, Niepokalanów 1998.

Jakubiec Cz., *Pradzieje biblijne. Teologia Genesis 1-11*, Poznań 1968.

Jan Paweł II, *Adhortacja Apostolska Familiaris consortio*, Wrocław 1993.

Jan Paweł II, *Encyklika Ecclesia de Eucharistia*, Kraków 2003.

Jan Paweł II, *List Apostolski Mulieris dignitatem*, Wrocław 2004.

Jan Paweł II, *Mężczyznę i niewiastę stworzył ich. Odkupienie ciała a sakramentalność małżeństwa*, Watykan 1986.

Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań 2002.

Lemański J., *Księga Rodzaju rozdziały 1-11. Wstęp. Przekład z oryginału. Komentarz, t. 1, cz. 1*, Częstochowa 2005.

Manzi F., *Listy świętego Pawła. Wprowadzenie*, tł. P. Gryziec, Kraków 2021.

Montague G., *Pierwszy List do Koryntian. Katolicki komentarz do Pisma Świętego*, tł. E. Litak, Poznań 2021.

Morozowicz W., *Wpływ Eucharystii na życie katolika na podstawie „Trzech okresów życia wewnętrznego” Reginalda Garrigou-Lagrange’a*, [w:] Obecność „sacrum” i „profanum” w liturgii

- Kościół - korzyści i zagrożenia, red. D. Kwiatkowski, *Colloquia Disputationes*, t. 53, Poznań 2020, s. 235-245.
- Olejnik S., *Podstawowe ukierunkowanie życia chrześcijańskiego*, Warszawa 1989.
- Paciorek A., *Ewangelia według świętego Mateusza rozdziały 14-28. Wstęp. Przekład z oryginału. Komentarz, t. 1, cz. II*, Częstochowa 2008.
- Paweł VI, *Encyklika Humanae Vitae. O Zasadach moralnych w dziedzinie przekazywania życia ludzkiego*, Wrocław 1990.
- Pius XI, *Encyklika Casti Connubi. O małżeństwie chrześcijańskim*, Warszawa 2001.
- Pius XII, *Encyklika Mediator Dei*, Warszawa 1996.
- Piwowar A., *Antropologia*, [w:] *Teologia Starego Testamentu. Tom I. Teologia Pięcioksięgu*, red. M. Rosik, Wrocław 2011, s. 47-56.
- Sieniatycki M., *Zarys dogmatyki katolickiej. O sakramentach i rzeczach ostatecznych*, t. IV, Kraków 1931.
- Sienkiewicz E., *Ontyczny wymiar życia ludzkiego jako podstawa jedności i nierozzerwalności małżeństwa*, „*Colloquia theologica ottoniana*” 1(2016), s. 187-204.
- Sobór Watykański II, *Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym*, 48, [w:] Sobór Watykański II. Konstytucje. Dekrety. Deklaracje, Poznań 2008.
- Szkodoń J., *Zadania Kościoła wobec małżeństw zagrożonych*, „*Analecta cracoviensia*” 9(1977), s. 327-350.
- Tomasz z Akwinu, *Summa Theologica*, II-II, Taurini 1922.